

РЕЦЕНЗИЯ

**от проф. д-р Петър Христов
ВСУ „Черноризец Храбър”,
9007, Варна, к.к. „Чайка”,
тел. 052/ 359 557, e-mail : uf_vfu@abv.bg**

**на дисертационен труд на тема „Концептуален модел на управление на
безопасността в морския транспорт”,**

представена от доц. д-р Кирил Николов Колев

**за придобиване на научната степен „доктор на науките” по
професионално направление ”Администрация и управление”**

1.

1. Обща характеристика на изследователската и други активности на докторанта

Доц. Кирил Николов Колев получава ОНС „доктор” по научна специалност „Организация и управление на въоръжените сили” през 2007 г. Темата на докторската дисертация е „Обективизиране на петстепенния модел на планиране за повишаване ефективността на оперативното управление”.

През 2009 г. получава научното звание „доцент” по същата научна специалност.

Натрупал е богат практически опит на ръководни длъжности във ВМС. Повече от двадесет години е преподавател във ВВМУ „Н. Й. Вапцаров”. Участвал е в множество учебни, научноприложни и научни проекти. Два пъти (2008 г. и 2012 г.) е носител на Награда „Варна” за високи успехи в областта на техническите науки. През 2010 г. е записан във Военна академия „Г. С. Раковски” за обучение за придобиване на научна степен „доктор на науките” по

научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (национална сигурност)”. След получаване на съответната акредитация от ВВМУ „Н. Й. Вапцаров” неговото обучение е прехвърлено там. По този начин **са изпълнени изискванията на чл. 5, ал. 1 ЗРАСРБ и на чл. 35 от Правилника за неговото приложение – научната степен „доктор на науките” да се придобива само във висши училища или научни организации, получили акредитация от НАОА.**

Предварителното обсъждане на рецензираната работа в Катедра „Социални, стопански и правни науки” приключва с положително становище за готовността на дисертационния труд за защита пред научно жури (Протокол № 15 от 28.01.2013 г.), с което **са изпълнени изискванията на чл.12, ал.5 ЗРАСРБ и на чл. 39 от Правилника за неговото приложение.**

2. Относно представения за защита дисертационен труд

Представеният за защита дисертационен труд е с обем от 451 нестандартни печатни страници, които се равняват на 737 стандартни машинописни страници, 355 литературни източници, 280 от които на английски език, 174 фигури и 176 таблици. Изложението е структурирано в:

- Списък на използваните съкращения - 5 стр.
- Първа глава. Характеристика на средата на безопасност в морския транспорт. Включва четири параграфа с общ обем от 66 стр.
- Втора глава. Методологически основи на изследване на аварийния процес и вземане на решения по безопасността. Включва четири параграфа с общ обем от 92 стр.
- Трета глава. Анализ и оценка на безопасността в морския транспорт. Включва четири параграфа с общ обем от 98 стр.
- Четвърта глава. Управление на безопасността в морския транспорт. Включва шест параграфа с общ обем от 152 стр.
- Заключение – 7 стр.

- Списък на използваната литература – 20 стр.

Въпросите, свързани с безопасността на морския транспорт имат пряко отношение към екологичната сигурност, опазването на природната среда, туризма, общественото спокойствие и др. През последното десетилетие те неколккратно попадат във фокуса на общественото внимание и се превръщат в значими обществени и политически проблеми – потъването на корабите „Хера” и „Ванеса”, криминалните случаи с контейнеровоза „Елена” и заловения с 3000 кг. дрога кораб „Св. Николай”, съдбата на проекта „Бургас – Александрополис” и др. В този контекст, няма никакво съмнение, че дисертационното изследване е посветено на значим и актуален научноприложен проблем.

Обект на дисертационното изследване според автора е „процесът на управлението на безопасността в морския транспорт”. Терминът „процес” според мен тук е излишен, защото неговата употреба налага обектът на изследване да се ограничи до процедурите (форми или стадии) на управление, тяхната последователност и необходимите и достатъчни условия за преминаване от една в друга.

Предметът за изследване според автора са „възможностите за формиране на концептуален системен модел на безопасността въз основа на анализа на съвместни N-мерни функционални сечения на аварийни процеси и процеси на управление на безопасността в морския транспорт”.

Представената за защита теза („работна хипотеза”) е, че „на основата на съществуващите теории, методи и подходи в морския транспорт може да се създаде достатъчно обхванат системен модел за управление на безопасността в динамично променящата среда на реализация на морските превози”. Авторът извежда на преден план „създаването на способности за вземане на ефективни решения в ситуация „при настъпване на аварийни процеси”. За целта прави успешен опит да обоснове икономическата ефективност на вложените ресурси и средства, като сравнява тежестта на вредите в случаите, когато са реализирани такива решения и когато това не се е случило.

Работата по своя обем, обхват и широта на изложението, далеч надхвърля, изложените от автора в увода на дисертационното изследване и в автореферата,

цели и задачи. За мен дисертационният труд е цялостно теоретично обобщение на сегашната практика и теоретичните разработки посветени на сигурността и безопасността на морския транспорт. Систематизирани са основите методологични положения, прилаганите практики, подходи, методи, средства и способности, като авторът отделя специално внимание на икономическото регулиране („разходо-ефективно разрешаване“) на управлението на безопасността.

За мен в дисертацията е изработен и защитен модел - система, която обобщава най-важните, полезни според аргументите на автора характерни черти на реално съществуващата, но недостатъчно възприета у нас практика. Този модел, от гледна точка на теория на управлението е визия за желаното бъдеще и за начина, по който това бъдеще може да бъде постигнато. В съвременното общество „идеята за желаното бъдеще“ най-често се институционализира чрез правото, но важно място имат и икономическите подходи и механизми, върху които акцентира авторът. По този начин според мен **е изпълнено изискването на чл. 12, ал. 3 на ЗРАСРБ - дисертационният труд да съдържа теоретични обобщения и решения на големи научноприложни постижения, които представляват значителен и оригинален принос в науката.**

2. Критични бележки

Основната критична бележка е свързана с обема на представения за защита докторски труд. Възприетият у нас процедурен ред за верификация на научните резултати, се основава на рецензиране и обсъждане. В други държави с аналогична практика (Германия, Русия) има формални ограничения на обема на представяните за обсъждане и рецензиране дисертационни трудове – „за доктор на науките“ до 300 – 350 стандартни машинописни страници. От гледна точка на академичната етика придържането към този стандарт облекчава усилията на участниците в процедурата, облекчава коректното изпълнение на техните задълженията и спестява време.

Сентенцията, че науката е изкуство за опростяване на нещата предполага широкото прилагане на формализирани и графични добавки, които по същество представляват частични математически или графични модели. Те гарантират по-висока степен на научна достоверност и намаляват потребността от словесни коментари, които сами по себе си също са модели, но съдържат повече субективизъм и предполагат в по-голяма степен неадекватно или нееднозначно възприемане. В този контекст, при наличието на 194 фигури, 176 таблици и използване на 68 съкращения обемът от 737 страници за мен е прекалено голям.

По-прецизната стилова редакция не само би отстранила в голяма степен посочената слабост, но би направила текста по-четивен и по-лесен за възприемане. Някои важни положения от изследването са представени с прекалено сложни изречения. Например, относно „основния научен проблем” на дисертационния труд четем: ”Критериите за ефективност по управление на безопасността при настъпване на аварийни процеси отразяват степента на редуциране на тежестта на негативните последици след вземане на решения за реализация на възпрепятстващи дейности по отношение на негативните последици, без вземане на решения за подобни действия.(Автореферат, стр.5).

Редакционен характер според мен имат и някои твърдения, които не могат да бъдат възприети безкритично. В увода пише: „Слабостите на режима на безопасността станаха много по-забележими в светлината на настъпилите последици от няколко тежки аварии...”(стр.9) ”Режим” е юридически термин, а същността на това, което се обозначава с него е налагане на ограничения в дейността на държавни органи, длъжностни лица и граждани. Такъв е смисълът, който се влага и в сферата на администрацията и управлението. Според мен, не недостатъчните или прекомерните ограничения, а тяхното нарушаване и неизпълнение е в основата на тежките аварии. Така поне стоят нещата със случая „Коста Конкордия”, който авторът посочва като илюстрация за поставеното под съмнение от мен негово твърдение (пак там).

Критични претенции като цяло имам при използването на юридическия терминологичен и понятиен апарат. Става дума, както за общоприети и не

търпящи каквато и да е интерпретация термини като „нормативен акт”, а не „нормативен документ”, така и по отношение на непознати в сферата на правото, но използвани от автора обозначения като „подстандартно изпълнение” (стр.9) или „контролно регламентивни правни норми” (стр.425).

Авторът безкритично и без да изложи мотивите, които го водят до това решение възприема „определения на основни концептуални понятия” (стр.28), които се съдържат в литературен източник от 1991 год., при това става дума за „практически наръчник” (Вж. Използвана литература, лит. изт. 303) и за широко използвани, но интерпретирани по различен начин в научната литература понятия, например „безопасност” и „риск”.

Главните причини за прекомерния обем на представения за защита дисертационен труд обаче според мен са две:

- първата - авторът нарушава наложените от самия него ограничения в изследването на обекта които изключват „цялостната мултимодална транспортна и производствена дейност” на пристанищата и включва параграф 5 на Четвърта глава Особенности на организацията на безопасността на пристанищни съоръжения”. Изкуствено прикачен стои и Параграф 6 на същата глава, най-малко защото заглавието „Управление на безопасността” е родово понятие по отношение на видовото понятие „Управление на безопасността в морския транспорт”, както е озаглавена главата;

- втората – прекалено много място е отделено на научния инструментариум – описание на методология, методики, илюстративни таблици и схеми, статистика, като на много места не е посочено и в контекста на изложението трудно може да се разбере – кои са авторски и кои заимствани (82-105 стр.). Това са неща от „кухнята” на изследователския процес и според мен в този обем и начин на изложение нямат място в хабилитационен труд

3. Заключение

Направените критични бележки по никакъв начин не принизяват стойността на крайния резултат във връзка с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане. Това обстоятелство позволява да се направи обобщението, че изложените изводи и констатации категорично показват, че са изпълнени изискванията на разпоредбите на чл. 5, ал. 1, чл. 12 ал. 3 и 5 ЗРАСРБ и чл. 35 и 39 ППЗРАСРБ за придобиване на научната степен „доктор на науките”, а именно:

- да се придобие във висше училище, получило акредитация от НАОА;
- предварителното обсъждане да е приключило с положително становище за готовността на дисертационния труд за защита пред научно жури;
- дисертационният труд да съдържа теоретични обобщения и решения на големи научноприложни проблеми, които съответстват на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос в науката.

Направените констатации са достатъчно основание да предложи на членовете на Научното жури да вземат решение да се присъди на доцент д-р Кирил Николов Колев научната степен „доктор на науките” по Професионално направление „Администрация и управление”.

25.04.2013

В а р н а

Подпис:

/проф. д-р Петър Христов/

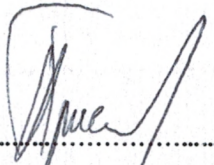

ДЕКЛАРАЦИЯ

Долуподписаният проф. Нестор Георгиев Христов,
 от ВСУ „Теркоризел, Хрибър“, декларирам, че
 (висте училище; научна организация)
 съм съгласен да бъда включен в състава на научно жури за оценяване на доцент доктор Кирил Николов Колев от ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ – кандидат за придобиване на научна степен „доктор на науките“ в професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Национална сигурност)“.

Декларирам още, че не съм свързано лице по смисъла на § 1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ с кандидата за придобиване на научна степен, както и че нямам частен интерес, който може да повлияе върху безпристрастното и обективното изпълнение на работата ми като член на журито. Известна ми е наказателната отговорност, която нося по чл. 313 от Наказателния кодекс за деклариране на неверни данни.

.....2013 г.

Декларатор:

 |.....|

Адрес за кореспонденция: 9007 Варна, ВСУ „Теркоризел, Хрибър“

Електронен адрес: p.g.hristov@abv.bg

Лична карта № 640617830, издадена на 30.07.2010 от МВР Варна

ЕГН 5603190440

Лична банкова сметка:

№